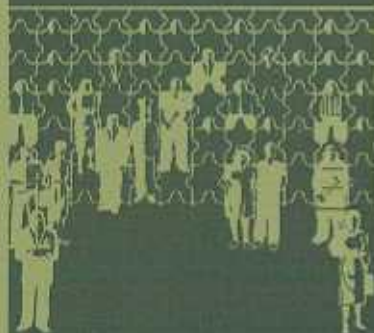

Χώρος και Πληθυσμός

Αναλυτικές προσεγγίσεις

Επιμέλεια:

**Βύρων Κοτσομάνης
Βασίλης Παππάς**

Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων
Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης
Πολυτεχνική Σχολή - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΧΩΡΟΣ ΚΑΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ Αναλυτικές Προσεγγίσεις

Επιμέλεια: Βύρων Κοτζαράνης, Βασιλης Παππάς
Επιμέλεια κειμένου: Τίνα Κακλαμάνη

© Copyright ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΝΑΛΥΣΕΩΝ (ΕΔΚΑ)

ISBN: 960-8029-36-8

Σχεδιασμός εξωφύλλου και σελιδοποίηση: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
Εκτύπωση: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Αργοναυτών & Φιλελλήνων
38221 ΒΟΛΟΣ
Τηλ. & Fax: 24210 74777
<http://utpress.uoi.gr>
e-mail: press@uoi.gr

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα συλλογική έκδοση είναι μία από τις πρώτες προσπάθειες για την κάλυψη ενός σημαντικού κενού στην ελληνική βιβλιογραφία, στο βαθμό που οι μέχρι σήμερα δημοσιεύσεις επικεντρώνονται κυρίως στην εξέταση των δημογραφικών εξελίξεων σε εθνικό επίπεδο, και δευτερευόντως εξετάζουν τις χωρικές ανισότητες. Έτσι, στο τομέα αυτό, σε αντίθεση με άλλα επιστημονικά πεδία, η χωρική διάσταση ελάχιστα έχει διερευνηθεί από τους δημογράφους και τους προερχόμενους από συγγενείς τομείς επιστήμονες που έχουν θέσει στο επίκεντρο των ερευνών τους τις πληθυσμιακές εξελίξεις. Η ανάδειξη των γεωγραφικών διαφοροποιήσεων, εκτός του επιστημονικού και ερευνητικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζει, είναι απαραίτητη και για το σχεδιασμό της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής σε περιφερειακό επίπεδο και τη λήψη αποφάσεων σε κρίσιμα θέματα (παιδεία, υγεία, πρόνοια, κλπ).

Ο τόμος αυτός περιλαμβάνει τόσο θεωρητικές προσεγγίσεις όσο και πορίσματα ερευνών που διεξάγονται στα ελληνικά πανεπιστημιακά ιδρύματα και άλλα ερευνητικά κέντρα σε συναφή θέματα. Κοινό χαρακτηριστικό των περισσότερων εργασιών είναι η παράλληλη ανάπτυξη-παρουσίαση μεθοδολογικών εργαλείων και διαδρομών που ακολουθούνται και αναπτύσσονται τάχιστα με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών από τους Έλληνες ερευνητές για τη διερεύνηση των χωρικών διαστάσεων των κύριων δημογραφικών φαινομένων (γονιμότητας, μετανάστευσης, γαμηλιότητας, κ.λπ.). Στη συγγραφή του συνέβαλλαν διακεκριμένοι επιστήμονες από διαφορετικούς επιστημονικούς και επαγγελματικούς χώρους τους οποίους ευχαριστούμε θερμά.

Ο τόμος αυτός απευθύνεται κυρίως σε ερευνητές και νέους επιστήμονες που διερευνούν τις σχέσεις χώρου - δημογραφίας από διαφορετικές οπτικές γωνίες και με διαφορετικά εργαλεία (γεωγράφοι, δημογράφοι, χωροτάκτες, περιφερειολόγοι, κ) καθώς και σε όλους εκείνους που από επιτελικές θέσεις στην κεντρική διοίκηση και την Τοπική αυτοδιοίκηση καλούνται να λάβουν αποφάσεις σε τομείς όπου οι πληθυσμιακές εξελίξεις παίζουν καθοριστικό ρόλο.

Βύρων Κοτζαμάνης, Βασίλης Παππάς

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	1
<i>Β. Παππάς</i> ΕΙΣΑΓΩΓΗ: ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΑΣ	3
ΟΙ ΧΩΡΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ	
<i>Γ. Σιάμπος</i> Η ΚΑΤΑ ΤΟΠΟ ΔΙΑΦΟΡΙΚΗ ΓΗΡΑΝΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΥΤΗΣ	11
<i>Π. Κανάρογλου, Ν. Σουλακέλης, Δ. Μπαλούρδος,</i> ΧΩΡΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΙΣΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΓΗΡΑΝΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	19
<i>Β. Κοτζαμάνης, Ε. Ανδρουλάκη</i> Η ΧΩΡΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΓΕΝΕΑΚΗΣ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ - ΕΝΑΛΛΑΓΕΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΧΡΟΝΟ	35
<i>Δ. Κατοχιανού</i> ΜΙΑ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΕΠΟΧΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	51
ΟΙ ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ, ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ	
<i>Ε. Κυριαζή - Άλλισον</i> ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΧΩΡΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	75
<i>Γ. Κιουσόπουλος</i> ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ ΣΤΙΣ ΠΑΡΑΚΤΙΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	87
<i>Τ. Κακλαμάνη, Μ. Ντυκέν</i> ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΟΡΕΙΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ : ΠΡΟΤΥΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΡΑΞΙΝΟΜΗΣΗΣ	103
<i>Γ. Φώτης</i> ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ ΜΑΘΗΤΙΚΩΝ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ ΚΑΙ ΧΩΡΟΘΕΤΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ. ΔΥΟ ΟΦΕΙΣ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ	125
<i>Μ. Μυρίδης, Α. Κουσουλάκου, Π. Λαφαζάνη, Ν. Καρανικόλας</i> ΕΝΑΣ "ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ" ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ Κ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ [1951-1991]. ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΑΙ ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ.	143
<i>Δ. Γούσιος, Μ. Ντυκέν</i> ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΝΕΕΣ ΧΩΡΙΚΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΥΠΑΙΘΡΟ ΧΩΡΟ	157
<i>Κ. Βελέντζας</i> ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	171
<i>Ι. Τσαούση, Γ. Κοτσυφάκης</i> Η ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ 1990-1999	187

<i>Γ. Φαρσάρη, Π. Πραστάκος, Ν. Μανιουδάκης</i> ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΙΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	195
<i>Α. Τσάτσαρης</i> Η ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΤΗΣ ΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΜΕ ΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ: ΕΝΑ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ, ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	211
ΜΕΘΟΔΟΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΣΧΕΣΕΩΝ ΧΩΡΟΥ - ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	
<i>Β. Φιλιππακοπούλου, Β. Νάκος, Λ. Στάμου</i> ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΟΠΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ	225
<i>Λ. Τσούλος</i> Ο ΨΗΦΙΑΚΟΣ ΑΤΛΑΝΤΑΣ ΩΣ ΜΕΣΟ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ	233
<i>Γ. Καμαριανάκης, Π. Πραστάκος</i> ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥΣ	241
<i>Ε. Καρνάβου, Γ. Γριτζάς, Θ. Τσαπάρης</i> ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ 1981-1991	261
<i>Β. Παππάς</i> Η ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΑΝΙΣΟΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΧΩΡΟ. ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ Γ.Σ.Π.	279
<i>Γ. Σιδηρόπουλος</i> ΓΕΩΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ: ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ	301
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΛΕΞΕΩΝ ΚΛΕΙΔΙΩΝ	313
ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	315